

Sumar Executiv

Acest raport a fost întocmit de Ernst & Young și prezintă rezultatele primului an de activitate în cadrul proiectului „**Examinarea culturii de evaluare**”. După descrierea abordării metodologice, în raport sunt prezentate rezultatele analizelor realizate în scopul măsurării nivelului de dezvoltare a culturii de evaluare în cadrul Sistemului Instrumentelor Structurale din România, precum și cele referitoare la performanța DMI 1.2 “Evaluare” din cadrul Programului Operațional de Asistență Tehnică, în sprijinirea dezvoltării culturii de evaluare. Pe baza acestor constatări, raportul cuprinde concluzii și recomandări privind modificări strategice de restructurare a DMI 1.2, precum și activități viitoare ce pot fi întreprinse pentru consolidarea culturii de evaluare în cadrul sistemului Sistemului Instrumentelor Structurale .

Nivelul actual de dezvoltare a culturii de evaluare a fost măsurat cu ajutorul unor **indicatori** relevanți pentru elementele definitorii ale culturii de evaluare, structurați pe **criterii și subcriterii**. Acești indicatori au fost stabiliți pe baza unei analize extinse a literaturii de specialitate și au fost adaptați contextului din România. Indicatorii au fost grupați pe 4 dimensiuni care caracterizează sistemul de evaluare: cererea de evaluare, oferta de evaluare, diseminarea/utilizarea rezultatelor evaluării, instituționalizarea culturii de evaluare. Analiza DMI 1.2 a urmărit coerența obiectivelor acestuia cu grupurile-țintă și intervențiile finanțate.

Analiza realizată de noi a evidențiat un **nivel bun de diseminare a culturii de evaluare** în cadrul Sistemului Instrumentelor Structurale, cu o medie de realizare a Indicelui de Măsurare a Culturii de Evaluare obținut pe baza tuturor indicatorilor de 63,35% din 100%. Această performanță bună reiese din analiza diferitelor criterii/elemente ale culturii de evaluare.

În ceea ce privește **cererea de evaluare**, analiza arată că, în general, această dimensiune înregistrează performanțe bune (75,14% din index), toate criteriile obținând un punctaj peste medie. Într-adevăr, unitățile de evaluare constituite la nivel de Program și coordonate de Unitatea Centrală de Evaluare, lucrează în strânsă colaborare în cadrul Grupului de Lucru pentru Evaluare (criteriul 1 *structura evaluării*), resursele financiare și umane alocate evaluării sunt adecvate și corespund celor internaționale (criteriul 2 *resurse financiare și umane*). Calitatea sistemului de monitorizare este considerată corespunzătoare, acesta furnizând informații în timp util, deși există anumite arii care pot fi îmbunătățite la nivel de CSNR (criteriul 3 *calitatea sistemului de monitorizare*). Există, de asemenea, planuri de evaluare și contracte de evaluare gestionate de Comitetele de Coordonare a Evaluării (CCE) stabilite la nivel de Program, standarde de evaluare conforme cu cerințele UE și proceduri operaționale pentru conceperea, implementarea și utilizarea rezultatelor evaluării (criteriul 4 *eficiența funcției de evaluare*).

Deși aceste criterii înregistrează în general performanțe bune, analiza arată că există anumite arii care necesită îmbunătățiri pentru viitoarea perioadă de programare 2014-2020. Astfel, ar trebui luate în considerare anumite recomandări necesare optimizării gradului de diseminare a culturii de evaluare la nivelul cererii de evaluare:

- ▶ elaborarea unor analize legate de reorganizarea funcției de evaluare în compartimente dedicate exclusiv evaluării, revizuirea procedurilor operaționale pentru o mai bună corelare a evaluării cu monitorizarea și programarea; dezvoltarea profesională a personalului la nivelul de PO și CSNR, concomitent cu monitorizarea numărului de persoane, având în vedere tendința de reducere a dimensiunilor unităților de evaluare.
- ▶ îmbunătățirea sistemului de indicatori;
- ▶ susținerea procesului de planificare a evaluărilor pentru perioada 2014-2020, corelând planurile de evaluare cu disponibilitatea datelor.

Cultura de evaluare la nivelul **ofertei de evaluare** este în mare măsură satisfăcătoare, deși înregistrează un procent mai scăzut decât la nivelul cererii (67,53% din index): companiile naționale și internaționale ce furnizează servicii de evaluare sunt prezente pe piața din România și dețin expertiza tematică și metodologică necesară (criteriul 6 *disponibilitatea și calitatea expertizei de evaluare*); de asemenea, datele socio-economice sunt disponibile în timp util, deși micro-datele la nivel de beneficiar sunt numai parțial disponibile (criteriul 5 *disponibilitatea și fiabilitatea datelor socio-economice*). Cu

toate acestea, există câteva recomandări în scopul consolidării culturii de evaluare în ceea ce privește oferta de evaluare:

- ▶ dezvoltarea seturilor de micro-date utile efectuării evaluărilor contrafactice de impact.
- ▶ revizuirea obiectivelor specifice și a activităților eligibile ale DMI 1.2 având în vedere, de asemenea, normele privind eligibilitatea cheltuielilor, ca o pre-condiție pentru desfășurarea acțiunilor destinate întăririi capacității furnizorilor de servicii de evaluare, în special a companiilor naționale.

Dimensiunea sistemului de evaluare referitoare la **diseminarea și utilizarea rezultatelor evaluării** înregistrează performanțe adecvate (66,45% din index). Rapoartele de evaluare sunt disponibile publicului, fiind organizate dezbateri publice pentru prezentarea și discutarea rezultatelor evaluării, precum și evenimente pentru prezentarea rezultatelor evaluării (criteriul 7). Mai mult decât atât, pentru a utiliza cât mai eficient rezultatele evaluării, există în cadrul sistemului proceduri specifice, precum și acțiuni de follow-up a acestora bine stabilite. Astfel, utilizarea rezultatelor evaluării are un impact considerabil (criteriul 8). Totuși, au fost identificate unele arii de îmbunătățire pentru a crește eficiența acțiunilor aferente acestei dimensiuni, iar raportul furnizează următoarele recomandări în această privință:

- ▶ Realizarea unui studiu destinat identificării *celor mai adecvate instrumente și canale de comunicare precum și a celui mai potrivit limbaj*, în scopul eficientizării comunicării cu factorii interesați din domeniul Instrumentelor Structurale;
- ▶ Includerea în cadrul proiectelor de evaluare a unor evenimente de comunicare mai ample.

Ultima dimensiune a sistemului de evaluare care a fost luată în considerare, **instituționalizarea culturii de evaluare**, este cea care înregistrează performanțele cele mai reduse (57,75% din index). În ceea ce privește *cadrele mentale* (criteriul 9), evaluarea este considerată într-o anumită măsură, un element esențial al succesului instituțional, iar independența acesteia este clar înțeleasă și respectată. Cu toate acestea, având în vedere faptul că numărul evaluărilor inițiate ca răspuns la nevoia de cunoaștere este mai scăzut decât în alte state membre (criteriul 12), se pot aduce îmbunătățiri la nivelul culturii de evaluare al factorilor decizionali, adiționale proiectelor de dezvoltare a capacității finanțate din DMI 1.2 care vizează deja acest obiectiv.

Calitatea/expertiza **resurselor umane** implicate (criteriul 11) corespunde mediei indexului, cu prezența unor susținători ai evaluării atât la nivelul PO, cât și la nivelul CSNR. Cu toate acestea, gradul de participare a funcționarilor publici (alții decât cei dedicați evaluării) poate fi îmbunătățit, la fel ca și opțiunile de formare (în special cele oferite de mediul universitar) existente pe piață și nivelul de internalizare a evaluării de factorii instituționali interesați (criteriul 16).

Instituționalizarea culturii de evaluare este, de asemenea, redusă dacă avem în vedere **rețeaua** cu factorii interesați externi sistemului. Într-adevăr, atât contribuția organizației naționale a evaluatorilor la diseminarea bunelor practici (criteriul 13), cât și nivelul de participare a societății civile la activitățile legate de evaluare și numărul evenimentelor publice organizate anual (criteriul 14) sunt reduse. Chiar dacă s-a format recent o cooperare între factorii instituționali interesați, mediul universitar și furnizorii de servicii de evaluare, implicarea mediului universitar rămâne încă extrem de scăzută.

Instituționalizarea culturii de evaluare presupune și analiza contextului general legislativ și a nivelului calitativ al administrației publice, ca factori care facilitează dezvoltarea unei culturi comune de evaluare. **Din punct de vedere legislativ** (criteriul 10), prevederile legale naționale care reglementează evaluarea corespund cadrului legal UE și stipulează cerința suplimentară a realizării planurilor de evaluare. Există totuși elemente ale cadrului legal din România care limitează evaluarea, în special normele privind achizițiile publice, ordonanțe referitoare la angajarea personalului și reglementări cu privire la eligibilitatea cheltuielilor. În ceea ce privește guvernanta în general (criteriul 15), indicatorii care fac referire la România, care compun indicele Băncii Mondiale, o poziționează peste media celor mai mulți indicatori, cu excepția **eficacității guvernantei**. În urma analizei informațiilor referitoare la această dimensiune, raportul furnizează următoarele recomandări:

- ▶ promovarea activităților de comunicare, direcționate în special către factorii de decizie și către societatea civilă (a se vedea criteriul 7);
- ▶ revizuirea obiectivelor specifice și a activităților eligibile ale DMI 1.2 Evaluare a Programului Operațional Asistență Tehnică, luându-se, de asemenea, în considerare normele privind eligibilitatea cheltuielilor, pentru a spori opțiunile educaționale și acțiunile de dezvoltare a

- capacității, cu implicarea mediului universitar și a diferiților actori/factori interesați din cadrul sistemului de evaluare, inclusiv a asociației naționale a evaluatorilor;
- ▶ promovarea activităților de consolidare a capacităților în scopul creării unei cereri pentru evaluare încorporate de jos în sus;
 - ▶ abordarea calității reglementărilor prin realizarea unor studii de evaluare a impactului reglementărilor finanțate din DMI 1.2 al Programului Operațional Asistență Tehnică.